

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

MINISTERSTWO
Rodziny i Polityki Społecznej

Anna Schmidt

Sekretarz Stanu
Pełnomocnik Rządu
ds. Równego Traktowania

BRT-I.070.10.2022.KM

Pan
Bernard Gaida
Przewodniczący Zarządu
Związku Niemieckich Stowarzyszeń
Społeczno-Kulturalnych w Polsce

Szanowny Panie Przewodniczący,

uprzejmie dziękuję za pismo z dnia 7 lutego 2022 r., w którym wyrażono sprzeciw wobec rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 4 lutego 2022 r. dotyczącego niemieckiej mniejszości narodowej w Polsce. Jako Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania z niepokojem przyjąłem informację o zmniejszeniu wymiaru godzin nauki języka niemieckiego dla niemieckiej mniejszości narodowej.

W nawiązaniu do wspomnianej sytuacji Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania wystąpiło do Ministerstwa Edukacji i Nauki z prośbą o informację, z jakiego powodu podjęto decyzję o zmniejszeniu wymiaru godzin nauki języka oraz na jakiej podstawie oceniono, że zmiana powinna dotyczyć jedynie niemieckiej mniejszości narodowej.

Z otrzymanych wyjaśnień wynika, że rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 4 lutego 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 276) zostało wydane z uwagi na konieczność dostosowania warunków

organizacyjnych nauczania języka mniejszości narodowej dla uczniów należących do mniejszości niemieckiej do możliwości finansowych budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Rozporządzenie przewiduje zmniejszenie wymiaru godzin nauczania języka mniejszości narodowej w przypadku uczniów należących do mniejszości niemieckiej, ale tylko tych, którzy uczą się tego języka w formie „dodatkowej nauki języka mniejszości narodowej”.

W ustawie budżetowej na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. w części 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego na skutek poprawki poselskiej zmniejszono wydatki o kwotę 39.800 tys. zł na część oświatową subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (rozdz. 75801, dotacje i subwencje). Oszczędności będące skutkiem zmniejszenia kwoty części oświatowej subwencji ogólnej (39.800 tys. zł) przeznaczono na zwiększenie wydatków w części 83 – Rezerwy celowe i utworzenie nowej rezerwy celowej poz. 75 pn. „Środki na nauczanie języka polskiego w Niemczech” (rozdz. 75818, z tego: dotacje i subwencje – 29.850 tys. zł oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych - 9.950 tys. zł).

W związku z powyższym Ministerstwo Edukacji i Nauki podjęło decyzję, że od roku szkolnego 2022/2023 w przypadku uczniów należących do mniejszości niemieckiej wymiar godzin nauki języka mniejszości narodowej organizowanej w formie dodatkowej nauki języka będzie wynosił 1 godzinę tygodniowo. Wymiar nauki własnej historii i kultury oraz wymiar godzin nauki języka mniejszości narodowej w przypadku innych form nauczania dla ww. uczniów pozostaje bez zmian.

Podkreślono, że w Polsce finansowanie edukacji mniejszości niemieckiej stale rośnie. W okresie od 2006 roku do 2021 roku dodatkowa kwota subwencji oświatowej dla uczniów mniejszości narodowej niemieckiej wzrosła o ponad 182 mln zł (tj. o 334%), natomiast liczba uczniów wzrosła o 13,5 tys. (tj. o 39%). I tak w 2021 r. kwota dodatkowej subwencji oświatowej na edukację 48 259 uczniów mniejszości niemieckiej (poza subwencją standardową przekazywaną na każdego ucznia) wynosiła 236 771 772 zł.

W tym miejscu należy zauważyć, że ograniczenie środków finansowych nie wpłynęło na prawo do nauki języka mniejszości lub w języku mniejszości, które przysługuje wszystkim społecznościom o statusie mniejszości. Zmniejszenie tych środków, a w konsekwencji zmniejszenie wymiaru godzin nauki języka, nie oznacza automatycznie braku pełnej realizacji zobowiązań w zakresie zapewniania mniejszościom narodowym i etnicznym wolności

zachowania i rozwoju własnego języka, a uczniowie niemieckiej mniejszości narodowej nie utracili warunków koniecznych do utrzymywania i rozwijania swojej tożsamości kulturowej.

Jednakże jako Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania dostrzegam wagę edukacji mniejszościowej oraz konieczność zaangażowania państwa w tym zakresie. Ochrona, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego są wspierane przez organy władzy publicznej przede wszystkim za pomocą dotacji zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe. Wyrażam przekonanie, że zmniejszenie środków finansowych na rok 2022 nie jest równoznaczne z tym, że budżety jednostek samorządu terytorialnego nie będą mogły uzyskać dodatkowego finansowania w tym zakresie w przypadku zaistnienia takiej potrzeby. Jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań zmierzających do osiągnięcia celów takich jak m.in. edukacja dzieci i młodzieży realizowana w różnych formach czy inwestycje służące zachowaniu tożsamości kulturowej mniejszości.

Niezależnie od działań Ministerstwa Edukacji i Nauki, każdego roku podejmuję szereg działań zmierzających do ograniczenia zjawiska nierównego traktowania ze względu na każdą z cech prawnie chronionych i ważną część mojej działalności stanowi kwestia sytuacji mniejszości narodowych, etnicznych oraz osób posługujących się językami regionalnymi, a także mniejszości wyznaniowych w Polsce. W 2020 r. skierowano list do przedstawicieli ww. społeczności, zachęcając do kontaktowania się z Biurem Pełnomocnika w najważniejszych kwestiach nurtujących wspomniane społeczności. Biuro każdorazowo reaguje w przypadku indywidualnych zgłoszeń w sytuacji łamania zasady równego traktowania wobec przedstawicieli mniejszości.

Warto podkreślić, że budowanie świadomości wciąż stanowi ważny element mojej działalności. Równe traktowanie oraz przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, narodowość, pochodzenie etniczne, religię, wyznanie, światopogląd, wiek, niepełnosprawność czy orientację seksualną to główne zadania Pełnomocnika. Ścisły związek z nimi ma promowanie i upowszechnianie pozytywnego wizerunku wszelkich mniejszości w Polsce. Działania takie są niezbędne do podnoszenia wiedzy w społeczeństwie na powyższe tematy, co przyczyni się do większego poznania i zrozumienia społeczności mniejszościowych w Polsce.

Obecnie trwają prace nad przyjęciem Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030, który jest jednym z priorytetowych działań Pełnomocnika

Rządu do Spraw Równego Traktowania, mających na celu włączenie zasady równego traktowania do polityki na poziomie ogólnokrajowym. Program wyznacza cele i priorytety działań na rzecz równego traktowania, a jego głównym założeniem jest wyeliminowanie w stopniu jak najwyższym dyskryminacji z życia społecznego w Polsce. Zakres działań przewidzianych w Programie obejmuje w szczególności podnoszenie świadomości społecznej w zakresie równego traktowania, w tym na temat przyczyn i skutków naruszenia zasady równego traktowania, przeciwdziałanie naruszeniom zasady równego traktowania oraz współpracę z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie równego traktowania.

Należy wskazać, iż ze względu na horyzontalny charakter, Program nie jest skoncentrowany na konkretnych mniejszościach narodowych i etnicznych, a grupach które mogą być narażone na dyskryminację ze względu na określoną cechę. W Programie, wśród działań na rzecz równego traktowania adresowanych do osób narażonych na dyskryminację ze względu na pochodzenie lub narodowość, zaplanowano m.in.:

- zwiększenie wiedzy na temat stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji oraz możliwości przeciwdziałania tym zjawiskom, m.in. cykle szkoleń, mające na celu uwrażliwienie na zjawisko dyskryminacji, jak również konferencje z przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych;
- realizację kampanii społecznych mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji i kształtowanie tolerancji poprzez prowadzenie kampanii w mediach tradycyjnych i społecznościowych oraz na stronie internetowej na temat problemów związanych z dyskryminacją i uprzedzeniami;
- działania na rzecz przeciwdziałania i poprawy efektywnego ścigania przestępstw z nienawiści, m.in. działania o charakterze prewencyjnym oraz mające na celu poprawę jakości obsługi osób zgłaszających przestępstwa z nienawiści;
- promowanie języka opartego na szacunku i faktach w celu ograniczenia szerzenia się „mowy nienawiści”;
- przeprowadzenie badań społecznych dot. zjawiska „mowy nienawiści”;
- utworzenie Zespołu przy Pełnomocniku Rządu do spraw Równego Traktowania, który będzie monitorował język debaty publicznej i w życiu społecznym pod kątem „mowy nienawiści”.

Szerzej warto omówić zaplanowany do realizacji „Pilotażowy program dla uczniów ostatnich klas szkół podstawowych i szkół średnich z Warszawy z udziałem mniejszości narodowych i etnicznych działających w Warszawie”. Celem programu jest zapoznanie uczniów z historią i kulturą mniejszości, co nie tylko wpłynie pozytywnie na ich wiedzę ogólną, ale również spowoduje, iż zmniejszy się potencjalna niechęć do mniejszości, często wynikająca z jej nieznamośności. W przyszłości program mogłyby zostać rozszerzony na całą Polskę, co stopniowo doprowadziło by do trwałego wprowadzania do podstawy programowej spotkań, bądź warsztatów z przedstawicielami mniejszości zamieszkujących Polskę.

Wyrażam nadzieję, że powyższe wyjaśnienia okażą się wyczerpujące i przyczynią się do efektywnej współpracy Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce i Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania w zakresie ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych.

Z wyrazami szacunku

Anna Schmidt

Sekretarz Stanu

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/